КОЛА

№ 8 (164) 26 САКАВІКА 1991 ГОДА

ЛІТАРАТУРНЫ ВЫПУСК ГАЗЕТЫ
«ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ»
ГрДзУ імя Я. КУПАЛЫ

Зміцер САНЮК

ШЛЯХІ ДА БОСКАГА

Зборнік вершаў «Шлях» уражвае сваёй шматколернасцю, бо ў ім сапраўды сышліся розныя шляхі паэтычнага натхнення. І мне хацелася б звярнуць увагу не на творчае майстэрства аўтараў, а на іманентны эстэтычны змест маладой паэзіі. Калі майстэрства — справа часу, то экзістэнцыя паэзіі (а не сама паэзія) незалежныя ад штодзённасці і творчага вопыту. А калі залежнасць такая існуе, то яна прыніжае мастацкі пошук, дэфармуе талент, зводзіць яго да ўзроўню прымітыўнага «рэалізму» альбо форматворства, ігнаруючы эстэтыку вечных ісцін. Вось такім «вокам» я і буду пазіраць на паэтычны альманах «Шлях».

Першапраходцам на гэтым шляху стаў Юрась Пацюпа, які і адкрывае зборнік. Эстэтыка паэта нясе ў сабе тую парадаксальнасць, што ёсць не толькі частка, а цэлы тып свядомасці. Сама па сабе элементарная з ´ява, якую можна назіраць мільёны разоў, атрымоўвае неўласцівы ёй, на першы погляд, вялікі сэнс, і ўпiтаецца ў структуру «прытчы».

Крок наўзбоч — і пасецца
трава,
ідуць баба, карова і кот,
нібы троіца ці радня,
і сядаецца месяц на плот.

Адчуванне цэлага «космасу» хутара ў аднайменным вершы ўзнаўляе своеасаблівае загадкавае быццё, калі побыт выконвае функцыі не рэчыўнага, а ўнутранага свету і любы знешні факт — праява вышэйшага стану духу. У Пацюпы эмпірыка перастае быць і прадметная дэталізацыя страчвае сваё другаснае значэнне, набліжаючыся да першазданнага ўспрыняцця рэчаіснасці, дзе можа нават «стаць час» і «пазяхаць стары бот». І такі выбар паэта становіцца сапраўды сімвалічным, і таму для яго:

Гэты шлях не намацаць
рукою.

Шлях Юрася Пацюпы — перадумова новага паэтычнага светатварэння:

Усё было так няйначай усё
было пакуль
не аб ´езджаны бліскучы
буланы стэп
да стварэння свету.

Для паэта пасля стварэння свету іменна ўсё перастае быць. Пачынае сваё існаванне часткова разарваная тоеснасць. Знікае адчуванне гармоніі цэласнасці і ўзнікае абсурднае пачуццё няўласнага жыцця, калі мы — не мы, і свет — не свет. І нават народнае мастацтва:

гэта ўсё анямелы, да дробнай пылінкі тэатр,
дзе згубілі не толькі ключы,
а канцы і пачаткі,
дзе паблыталі маскі...

І гэта не прымха Пацюпы, а адбітак таго існавання, у якім мы ўсе знаходзімся. Нейкая фатальная сіла «шляху» («Эпічны шлях») рухае нас да «вялікай мэты», але «нічога туды не сягала, усё рассыпалася, і па тракце валяліся косці і ачарэпкі», а дзесьці «ля самае мэты — сіняя птушка», што на самай справе толькі мёртвая цень. І нават сіла цемры, «сляпы крот», не па сваёй волі і нічога «незразумеўшы» вітае недарэчнасць існавання.

Песімізм Пацюпы апраўданы ў даным выпадку, хоць і аддае ад яго сумненнем у боскасці свету. Паэту хочацца новых альтэрнатыў духоўнасці, але ж вышэй ужо нічога няма. Пошук ніхто не адмаўляе, сумненні не шкодныя, бо вядуць да вышэйшага разумення. Пацюпа праз к сцвярджэнню абсалютных ісцін. І пошук яго трэба ўспрыняць як плён, бо шлях Пацюпы праз нігілізм існуючага свету да трагічных ісцін — да боскага ў сабе і ў свеце.

Свой адметны шлях на паэтычным небасхіле акрэслівае і Едрусь Мазько. Як гранічна шчыра рэфлексуе яго лірычны герой:

Я стаўся пустым,
я пайшоў у пусты свет,
я сустрэў пустых людзей...

«Пустэча» для Едруся Мазько — сімвал такога ж значэння,

як і «шлях» для Пацюпы. І гэта не дэкларацыя, не проста вершатворства, а гэта сам дух паэта шукае выйсця з трагедый жыцця:

Калі я заблудзіўся ў сук-
веццi пустаты
І, як вар ´ят, са жмені
піў пясок,
глядзелі людзі на мяне.
У іх вачох жыў здзек.

Такі выхад дадзены любому чалавеку, у тым ліку і паэту Едрусю Мазько і яго лірычнаму герою:

і Храм убачыў на сваім
шляху, я зразумеў тады —
душа мая сваю тут століць
смагу.

Праз пустэчу, праз нявер ´е да сэнсу і веры — вось шлях любога паэта-гуманіста. А інакш высунецца новая вера, накшталт злачыннай веры так званага «атэізму», і будуць «пустыя вочы» і будзе «бессаромны гвалт, на які ніхто не звяртае ўвагі з нагоды поўнай бессэнсоўнасці». Бо хіба ж мае сэнс, «калі на дарогу ўпала дрэва», якое «не вытрымала танцу веснавой пяшчоты». Тады ўвогуле губляецца сутнасць існавання. Калі ад любові, дабра, кахання, шчырасці і цяпла будзе ісці ў «нябыт» усё жывое, то дзе ж тут сэнс. І чалавек, які «павінен быў даўно ўпасці...», няўжо ён не ўпаў! Падзенне адбылося, а гэта і ёсць небыццё. Ісціннае быццё — праз боскасць, міласэрнасць і чалавечнасць. Астатняе ўсё — нябыт. І ў гэтым страшэнным неіснаванні ўсе мы. І дрэва, што ўпала ад танцу веснавой пяшчоты, ці не апалагічнае здарэнне той з ´яве, калі Фёдар Дастаеўскі мог страчваць прытомнасць ад духоўнай прыгажосьці жанчыны! Ці не адзінае тут штосьці, хоць і досыць markdown рознае. Тут не важна ўжо чалавек ці прырода, калі існуе такая суцэльнасць, дзе трагедыя адзінокага дрэва і ёсць трагедыя самога чалавека.

Роздумнасці і філасофскаму падтэксту вершаў Едруся Мазько не заўсёды хапае вынашанасці і вытанчанасці, выпакутаванасці і эстэтычнай меры. Калі паэт дэкларуе:

Гора табе, пустышка,
ты першая ўнесла пустэчу ў
маю душу...

Юрась ПАЦЮПА

ГЛЮКАЎКА

Жыл-былі дзед і баба...

А лепей, прыгадайма анекдот, яны зараз вельмі папулярныя. Напрыклад, пра глюкаўку. Вы ня ведаеце што такое глюкаўка? І я ня ведаю, ведаю толькі анекдот.

Сабралі аднаго разу маладых салдатаў, прачыталі лекцыю пра міжнароднае становішча ды пра нядрэннае вока сусьветнага імперыялістычнага драпежніка і перайшлі да справы, маўляў, якія ў каго прафесіі? Адзін — трактарыст, другі — муляр, трэці — токар, чацьверты — электраманцёр — і пайшло. Аж нарэшце падымаецца салдацік ды кажа: «Глюкаўшчык я». Здзівіўся старшына: «А што гэта за прафесія?» «Ды вось,— адказвае — ёсьць такое, вельмі рэдкае народнае ўмельства, глюкаўкі ладзім». Захацелася старшыні мець у гаспадарцы сапраўдную глюкаўку, вызваліў ён салдаціка ад службы — толькі рабі. Той жа сьпілаваў найвялікшае дрэва і пачаў стругаць. Два гады стругаў, пакуль служба ня скончылася, ўсё дрэва зрэзаў — зрабіў адну маленькую глюкаўку. Зірнуў старшына: што за глупства! Узяў ды выкінуў. Аж тут прыязджае генерал. Агледзеў усё, пахваліў, ані заўваг няма. І раптам як закрычыць: «Якога хрэна глюкаўка новая на сьметніку валяецца?» Старшына: «Вінават! Ня ведаю як карыстацца агрэгатам». «Дык я цябе навучу. Слухай,— кажа генерал. Выйдзеш ранкам на возера, калі сонца не ўзышло і туман не расьсеяўся, размахнешся ды кінеш глюкаўку на сярэдзіну. І тады ўчуеш: «Глюк, глюк, глюк...»

Глупства? Таямніца?

А лепш — чорт ведае што.

У гэтым сюжэце яскрава праявіўся характар новае народнае культуры. «Любая спроба паменшэньня тлуму ўзмацняе агульны тлум»,— абвяшчае змрочны афарызм XX стагоддзя, адзін з гэтак званых «Законаў Мэрфі».

Любыя спробы зьменшыць трагізм існаваньня абярталіся для чалавека ўзрастаньнем агульнага аб ́ёму трагізму. Аказалася, што цывілізацыя ня мае на мэце людзкое шчасьце, яе задачы нейкія іншыя, надасабовыя. Адкрыцьцё гэтай ісьціны канчаткова зрабіла жыцьцё бяссэнсоўным, разьвеяла ня толькі нябёсны, але й зямны рай. Відно,у адзін цудоўны (або нецудоўны) момант трагізм дасягнуў крытычнае масы і выліўся ў нервовы, вар ́яцкі смех. Бо не хапала сьлёз, каб усё аплакаць.

Урбаністычнае культуры яшчэ мала, і, напэўна, у чыстым выглядзе ніколі ня будзе, ва ўсякім разе,— пакуль мы не перастанем быць біялагічнымі істотамі. Але працэс народзін яе разьбіў сьвет на аскепкі, на маленькія люстэрачкі. (А пабітая люстра — прыкмета няшчасьця). Так і сядзім, як у часы элінізму, чакаем новых варвараў, толькі ўжо ня звонку, а зь сярэдзіны, з саміх сябе. Прыпеўкі, нядаўняя антуалізацыя прыпевак — гэта разьвіццё антыэпасу, або новага эпасу, карнавальнага. У іх ня толькі сьвет стаў мазаічны, але з рэчаіснасьці ўцёк герой (праўда, сьмешна — «уцёк герой»?), якога замяніў шэры чалавек бязь імя, ці, дакладней, з мноствам імёнаў. Гэты чалавек іранічны. Пакуль ён не асьмейваў усяго татальна, зь іроніі яшчэ нязьнікла радасьць, але трагічная доўгая песьня абмежавалася каханьнем, «жорсткім рамансам». Толькі ня доўгі ўзьлёт «жорсткага рамансу», бо трагізму ня вераць. (Натоўп любіць ліць абстрактныя сьлёзы, каб ня верыць плачу бліжняга).

Сёньня ж, як вядома, самы распаўсюджаны жанр фальклору — анекдот. І самае шырокае яго бытаваньне — у Савецкім Саюзе, краіне — эксперыменце з татальным упарадкаваньнем жыцьця, а ўпарадкаваньне — вядома ж — толькі павялічыла сукупны тлум. Скептыцызм і кінізм носяцца ў паветры, насьміхаючыся як зь «цьвёрдакаменных марксістаў», так і зь сентыментальных мяшчанаў. Ніхто ня ведае, як тое, чаго няма,— хараство, можа выратаваць сьвет!

... Не ўяўляючы будучыні, паэты пачалі палохацца свайго сьмеху.

І, калі «разбуральныя» вершы можна сьпісаць на злую волю аўтараў, то анекдоты — натуральнае зьявішча. Умоўна іх можна падзяліць на два тыпы: палітычныя і экзістэнцыянальныя. Першыя — зараз вельмі папулярныя, іх друкуюць у афіцыйнай прэсе, але актуальнае жыцьцё гэтых анекдотаў абмежавана пэўнаю палітычнаю сітуацыяй. Другія — агульныя, кранаюць асновы быцьця, некаторыя зь іх называюцца «тупыя». «Тупасьць», або нясьмешнасьць — стварае патрэбны эфект камічнасьці. Дакладней было б назваць такія анекдоты «абсурднымі». Бяссэнсоўнасьць — іх глыбінны характар, наша пераніцаванае жыцьцё. Прыведзены на пачатку тэксту сюжэт вытлумачвае сутнасьць, сучаснага сьмецьцевага мастацтва і, адначасова, сам да яго адносіцца (хоць, вядома, гэтым не абмяжоўваецца сэнсаспараджэньне).

Неразумны старшына выкінуў глюкаўку як непатрэбшчыну, але, аказваецца, у яе было таемнае, такое ж неразумнае, як яна сама, прызначэньне. Дык якое ж прызначэньне сучаснага мастацтва? І што такое, у рэшце рэшт, глюкаўка?

Глюкаўка — прадукт працы, які ня мае кошту пры каласальных затратах індывідуальнае працы. Яна — ідэальны шэдэўр, калі мастацкая творчасьць — гэта вытворчасьць жыццёва непатрэбных рэчаў.

Глюкаўка — гэта створаны народнымі ўмельцамі падарунак Сталіну, толькі падарунак наадварот.

Глюкаўка — унікальны знак са сваёю, сапраўды эпічнаю, пустатою, знак найбольш семантычна напоўнены, бо ўвасабляе сабою цэлы Сусьвет, які ёсьць пустата. Гэта тая адзіная, чаканая ўсімі, так і не адшуканая. А. Эйнштэйнам, формула Цэлага.

Відно, сьмецьце і ёсьць самае характэрнае для нашай эпохі, асабліва калі прыгадаць што 80% прадукцыі прамысловасьці — адкіды. Сьмецьцем становяцца творы многіх афіцыйных геніяў, а чарапкі ды сьмецьце ўпрыгожваюць музеі сьвету.

Людзі спрадвеку адзяюць бягучае ў каменныя формы — і, магчыма, помнік сьмецьцю будзе помнікам чалавечае цывілізацыі.

(Працяг. Пачатак на 1 стар.).

— і разумее пад гэтым у чымсьці віну і бяду маці, то справа тут не ў рэаліях пустэчы мацярынскіх сэрцаў, не ў веку пустэчы, а ў маральным ідэале маці — жанчыны. Маці — тое святое, адзінае, што ніколі не здраджвае і не нясе ў сабе зла. Іншае ўжо — не маці. І заяўкі паэта могуць існаваць толькі пры ўмове шматмернасці іх зместу. А тут адназначная прамалінейнасць радкоў забівае сам дух, што выражае гуманістычную сутнасць маці, нават перакрэслівае гэта. Бо калі і маці — часцінка пустога свету, а не яго адзінае выключэнне, то гэта ўжо на грані паэтычнага цынізму.

Увогуле, Едрусь Мазько ўвесь у пошуках, і, безумоўна, няпэўнасць і раскіданасць эстэтычнага зроку — хвароба творчая. Перспектыва ж у гэтага паэта — досыць цікавая і загадкавая. Пачакаем!

Свой таемны шлях адчыняе нам Андрэй Пяткевіч. Ён нясе нам своеасаблівую «філасофію цемры» ў радках:

> Адзічэлі шляхі ад назойлівай волі.
> І смяецца, смяецца над вечнасцю скон

альбо:

> Ваўкалак у гэтым свеце гаспадар.

Лірычны голас Пяткевіча гучыць адначасова як голас і боскіх сіл:

> Ґолас Бога — і болей нічога —
> Нам пашэптвае неба экран

І як голас зусім нечага супрацьлеглага:

> Час восені.
> На зёлках мерзнуць росы.
> У полымі —
> Недасягальны Бог.

Бог — вечная самаахвярнасць і чысціня—дасягальны для ўсіх сумленных і чалавечных, для ўсіх, хто да яго імкнецца. Боскае блаславенне атрымае той, хто яго прагне атрымаць. Недасягальнасць — ілюзія. Хто сапраўды ідзе да Бога, той дасягае такога адзінства ў межах магчымага звычайнаму чалавеку. А. Пяткевіч адчувае гэта, і таму звяртаецца , як да брата, да кожнага чалавека:

> Ты нясі свой светлы крыж
> Сярод цёмных сцежак лёсу.

Уратуе нас толькі вера, калі трэба цвёрда несці свой крыж і верыць. Лірычны герой Пяткевіча не сумняваецца ў вечнасці і ісціннасці вышэйшых законаў:

> У чырвоным балоце згніюць мае косці.
> Толькі веру — за мной яшчэ з ́явіцца штосьці.

З ́явіцца і штосьці, што пакіне вечнасці паэт Пяткевіч, які жыве ад пакуты і трагедыі да радасці і шчасця:

> Блакітную я маю птушку,
> Сядзіць, ручная, на плячы.
> Ізноў я плачу і смяюся,
> Ізноў імкнуся ў далячынь.

Лірычны герой не забывае, што птушку гэту «халодныя прынеслі ветры» ў яго «маўклівы дом». Ён беражэ, ашчаджае яе, і будзем спадзявацца, што гэта блакітная птушка паэзіі Андрэя Пяткевіча чакае свайго палёту.

Непаўторным «зорным шляхам» ідзе ў паэзію Юры Гумянюк. Паэт містыка-сімвалічнага складу, ён пазбягае адназначных традыцыйных ацэнак. І гэта можа здацца прыкметай няпэўнасці нявызначанасці:

> То ли утро, то ли вечер,
> Не светлеет, не темнеет,
> Не то солнце, не то ветер,
> То ли греет, то ли веет.

Гумянюк наўмысна пазбягае прамалінейнасці, імкнучыся спасцігнуць вышэйшую сутнасць, адступаючы ад празмернай лагізацыі слоўнага матэрыялу:

> Я на балконе теперь отдыхаю...
> Солнце-оранж или солнце-бордо!
> Быть ли зиме! Ну, а, может быть, маю!
> Не Миттеран я и не Пьер Трюдо.

Няўлоўнасць імгнення, пачуцця, стану перададзеныя вельмі тонка ў вершы, прысвечанаму літоўскаму і рускаму сімвалісту Юргісу Балтрушайцісу:

> В безбрежности мчатся крылатые кони,
> Крылатые кони потерянных дней,
> Отлитые в царстве подлунных теней
> Для дикой заоблачно-звездной погони.

Нам зразумела і горкая іронія паэта ў наступных дэкларацыях:

> Я не стиральная машина,
> А беспристрастный инвалид

альбо:

> Не нуждаюсь я в опеке,
> Я — жилец резервуара.

Іронія Гумянюка вырастае ў сваю супрацьлегласць, калі ідзе сцвярджэнне вечнай сутнасці, калі «поўня ведае сэнс і паўе над лёсам». Паэт імкнецца знайсці тое ў сваёй паэзіі, што не з ́яўляецца догмай, а прагне адлюстраваць жыццё духоўнай субстанцыі. Гумянюк хоча ўлавіць складанасць і парадоксы жыцця духу. І хочацца спадзявацца, што беларуская паэзія дачакаецца свайго буйнога сімваліста ў асобе Юры Гумянюка.

Анжэліна ДАБРАВОЛЬСКАЯ

* * *

На мяжы існага і ўяўнага
аблятае мая
мара
у памерлых пялёстках
згасае вясёлка
Жук-далакоп
збярэ рассыпаныя
фарбы?
праменні?
пыл?
Светлячок асветліць
сваім ліхтарыкам
і ў лясным мораку
ўспыхне...
— Папараць-кветка! —
усклікнуць адны
— Д ́яблава вока! —
пераждгнаюцца другія
— Мара...— прашэпчуць
трэція
Уздыхне рака
...Кароткая купальская
ночка...

* * *

Неслі келіх—
па прыступках раяля
па клапанах флейты
па трубах аргана
па лістох
апалых гуках
вечнага дрэва
па хвалях
існай ракі
ў якой не замочыш ногі
па шчырых аблоках
з адбіткам
боскай ступні
па Млечным воласе
што страціла
Марыя
ў кола Батлэмскае зоркі
але
той хто нёс келіх
азіраўся
...пырскі на тварах...

* * *

Багі памерлі...
Ніцшэ

Багі памерлі...
Неба — жывое,
як вечнасці лёд.
Птаха крыло
над прасторам
ізноў.
Сімвал усенькага,
што
ў небыццё сплыло.
Проста,
як свет,
нязменны з гэтых часоў.

Вольга АКУЛІЧ

* * *

І той, хто мяне забыў,
І той, каго я забыла,
І той, пра каго маўчу,
І той, пра каго кажу,
Падзеляць паміж сабой
Мае зламаныя крылы,
Падзеляць маю любоў,
Падзеляць маю душу.

І ўпотайку ад усіх, схаваўшы ў далонях рэшткі
Душы і любові маёй, палёту і забыцця,
Заплача той, хто кахаў,
Мяне і жорстка, і грэшна.
Заплача той, хто спазнаў
Прагорклы водар жыцця.

Але — смяюся ізноў
Над болем сваім і сумам,
Пакінуўшы гонар разумным,
Смяюся сама над сабой.

* * *

РАДЗІМА

На ёй слабыя галасы растуць, як кветкі,
Але вянок квяцісты ёй пасуе.
Чаму ж яна, вар ́ятка, кліча ў сведкі
Сяброў, хоць жаніха шчэ не існуе.

Сабраліся на пір вясельны госці,
Ядуць і п ́юць, і ім усё адзіна,
Кім будзе гэты невядомы хтосьці,
Хто сёння абвянчаецца з Радзімай.

А ёй не трэба кветак, свечак, спеваў,
Не будзе жаніха, вянчання, шлюбу.
Радзіма застанецца вечнай дзевай,
З прызнаннямі і кветкамі — нялюбай.

* * *

Бог мой, як гэта будзе непрыгожа:
Памерці ў грамадскай прыбіральні,
І на заўсёды брудных жоўтых кафлях
Ляжаць у лужыне свае крыві.

Але тады не буду я заўсёды
З абшарпаным ад недасыпу тварам
І з сумнымі іконнымі вачыма
Паэткаю з распуснаю душой.

Але як гэта будзе непрыгожа:
Памерці ў грамадскай прыбіральні
Пасля даўгога калупання венаў
Сцізорыкам, запэцканым у грыфель.

Але тады — ні суму, ні кахання:
Атручаная кроў сплывае — боль зышоў.
І ўспомняць з жахам:
Памерла ў грамадскай прыбіральні.

* * *

Вернасць — вера ў адзіноту.
Белая — да болю — столь.
Ты стрымай сваю ахвоту,
Прагу волі — не няволь.

Смутная — да смутку — стома.
Спека вусны апякла.
Мы з табой, урэшце, дома
У гэтым свеце без святла.

Едрусь МАЗЬКО

* * *

Л. А. ГЕНІЮШ.

Скрыжаванні дроту
калючага
абразок
уросшы ў скарынку хлеба
пасярод маладосьці...
Усё там,
дзе воблакі п 'юць з завеі,
ня высыхаюць сьлёзы
змарожаных кедраў...
А можа тут,
дзе сонца,
падворак парэзаны
палыном
і сьпісаная кімсьці песьня?..

* * *

ВЕРУ

Веру ў тваю пераможную
веру
пусты пакой
і халодны ложак
і кубак недапітай кавы
што сплывае ў мокры вечар
з блаславеньня сьцёртых
кружэлак

веру ў тваю пераможную
веру
сівы сон габрэйскіх халупак
маўчаньне званоў
і ў цікаўных суседзяў
што маюць мэблю
ды некуп купілі дзяцей

веру... веру... веру...
табе
тваім вачам
і простым словам
тваёй падзякі

* * *

ЭРАС

Мокры вецер халоднага
мора
накрывае сьвет электрыч-
насьцю
Аголеная жанчына,
не пасьпеўшы прытуліцца
да маіх вуснаў,
прарастае забытым арэхам
і пакрываецца белым
лісьцем...

І зноў па начох
Я буду сьніць вогненную
Афрыку,
дзе зморшчаная зямля
ня прагне ўзрасьціць
усё жывое
і можна ўдосталь наталіцца
каханьнем.

ДЭК — 251

Дэмантаж,
Электрычнасьць,
Кірзавыя боты
І поўныя вусны інтэрмовы.
Усё гэта памалявана
ў колер дзіцячага памёту,
нават пустыя вочы...
А зь верху—
ньюэйфелевая вежа
штомінутна заводзіць
спрэчку
з аголенымі таполямі.
Адбываецца бессаромны
гвалт
на які ніхто не звяртае
ўвагі
з нагоды поўнай
бессэнсоўнасьці.

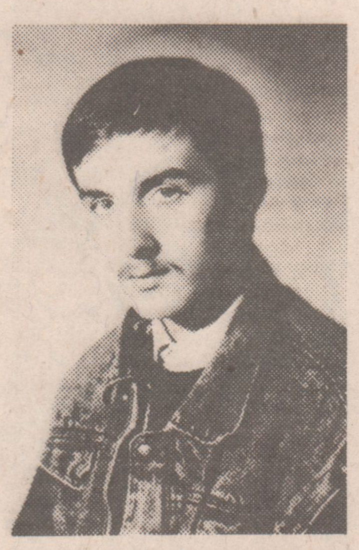

* * *

Твой нябыт — гэта казачны
замак,
апанаваны чароўным сном
і ўзведзены мною з пяску
на беразе мора

Твой нябыт — гэта сьпеў
вясны
ў маіх жылах і сэрцы,
такі кіпучы, бы пыл
на Лідскай дарозе

твой нябыт — гэта сонечны
прамень,
што песьціць мае валасы
перад навальніцаю
твой нябыт — гэта **Я**.

Андрэй ПЯТКЕВІЧ

НОВЫ ГОД

* * *

Б 'юць куранты над
Масквою,
Новы год прыйшоў да нас;
Зычуць жыцце залатое,
Зычуць шчаслівейшы час.

Навакол спяваюць песні,
П 'юць гарэлку ды віно;
Станеш, вокал азірнешся—
Штосьці шчасця ня відно.

Абяцаюць, абяцаюць,
Будуць грушы на вярбе.
Абяцаюць, а што маюць?
Усё сабе, сабе, сабе.

Смех ды радасць у
народзе —
Над Масквой куранты
б 'юць.
Дык ці ж возьмем ў
Новым годзе
У абяцанках што даюць.

Налівай, народ, гарэлку,
Прапівай свой Новы год.
Але заўтра нас сустрэнуць
Сто мінулашніх клапот.

Заўтра зноў круціцца
будзем,
Як ваверка ў калясе.
Дык калі ж, нарэшце,
цуды
Новы год нам прынясе?

С. МІНСКЕВІЧ.

* * *

Тваe спакусы прадаюцца,
Як кідкі фатаздымак.
Але ты цёплая
гола-графія.
І я бяру нятанна.
У чоўне ночы
На прасцягах прасціpадла
Я буду прагна іх згрызаць.

* * *

Я цалкам у ажуры
Я палю цыгарэты «Кэмэл»
Я праз зубы плюю
ў залаты ўнітаз
Ля ганка пыхціць мой
«Мэрсэдэс»
Я ў смочкі цалую супер
сэкс-бомбу
Я п 'ю «Залатое кальцо»
і глытаю ікру.
Я каханай прыношу
ў падарунак банан
і ананас
Я лію ёй на шыю парфуму
«Шанель»
Я рагачу, калі плачуць
ад суму
Я чую толькі вялікія
тэрцыі
Я цалкам у мажоры
Я — аптыміст.

Юры ГУМЯНЮК

ЭПІЦЭНТР

Калыхаюся я ў эпіцэнтры
грамафона, які яшчэ грае,
мне пляваць на пустыя працэнты
нараджэньня сляпых самураяў.

Бо галоўнае — гукі ў паветры,
што нясуць нашы душы на поўнач.
І ня трэба лічыць кіламетры,
мы прыпынімся хуценька побач

Моцнай сваркі, якая пілуе
маё «Я» на чатыры кавалкі.
А кавалкі са сьвятам віншуюць,
спакушаюць, нібыта русалкі.

Не спатрэбіцца этнаграфічнасьць
Я дакладна ужо ведаю сутнасьць,
што сьвядомасць кабеты міфічна,
ну а піць па-сапраўднаму — сумна.

І таму эпіцэнтр грамафона—
гэта лепшая ў свеце кватэра,
дзе зьнішчае дурныя законы
куртызна зь мянушкай Халера.

ЗЯЛЁНАЕ ВОКА

Зялёнае вока, як люстра ў аўторак,
згадаць — не згадаеш, вядомая справа.
Штодня ўспамінаецца цёплае мора—
налева, направа.
Зьмярцьвелыя сны, апантаны гадзіньнік,
што 6 на 12, што 8 на 10.
Чакаеш сумленна на зоркавы вынік:
зьнясуць галаву ці павесяць!
А вока зялёнае ў дробным кілішку,
нібыта кавалачак цукру ў гарбаце...
Спалі гэту кніжку,
шаноўны мой браце,
спалі гэту кніжку,
шаноўны мой браце.

БУТЭЛЬКА

Хварэе паэзія ў тлустай бутэльцы.
Блішчаць яе вочы праз сіняе шкельца.
Ня ведаю як падтрымаць гаспадыню:
падаць ёй гарбуз ці мо жоўтую дыню!
Тым часам зьнікаюць пясчаныя горы.
Зямлю захапляе касьмічнае мора.
Мы молімся ціха ў зялёным сутоньні,
І кожны трымае бурштын на далоні.
А кожны бурштын нам нагадвае шкельца.
А кожнае шкельца, як муза ў бытэльцы.

АГНІСТЫ МАК

На гэтым белым прасцірадле
нічога не расце
ліхія кіпарысы дзе-нідзе
збіраюць раду
я вельмі рады
што нарэшце
на гэтым белым прасцірадле
адбыўся цуд.
Пакінем абыякавасць і бруд
легенды і падманлівае радыё
рапсоды апоўначы
аднак
на гэтым белым прасцірадле

расце НІЧОГА проста так
а дакладней — агністы мак.

Мікола КАСЬЦЮКЕВІЧ

НАЧНЫ СУСЬВЕТ

Дрыготкі вогненны дыск павольна ўцягваецца за бірузовыя хвалі далягляду, і шэры вэлюм паўзмроку ператвараецца ў змрочны паркаль.

Абцяжараны бясконцасьцю, з глыбінь сусьвету прыляцеў і накрыў зямлю празрыста-чорнымі крыламі вялізны птах ночы. З-пад калматага пер 'я яскравіцца месяц — амулет, і зорныя вочы сьлёзна вышукваюць запозьненую ахвяру, усхваляваную водсьветам дзённага хараства.

Ноч... Сумная музыка ночы... Палеглыя ў магілах мараць пра пакінуўшыя іх душы, жывыя ў ложках і ля вогнішчаў выношваюць чырвань ранішняга росквіту. і ўсе нямеюць музыкай ночы...

Затое звон цішыні аглушае адключэннем рэальнага сьветаўспрымання.

Вецер люляе лісьце дрэў на кладах, дзе спачыла пульсаваньне продкаў. Ціха ўздыхае галлё, а на сэрцы камянее шчымлівы смутак па нязбытнаму, жахлівей за які толькі туга па мёртвых. Няма нічога больш невыноснага за тугу па мёртвых...

Неспрактыкаваная ружа ў грудзях безнадзейна сівее і мелодыя душы разгублена мітусіца ў далёка-далёка, да згубленых

У самыя патаемныя куткі чалавечага «Я» холадна ўліваецца вязкае адчуванне імгненнасці подыху жыцця, спасьцігаецца сутнасьць вар 'яцтва, а ў тумане вачэй зьяўляецца цень тагасьветнае журбы.

Ты — чалавек... Ты такі слабы і сьмяротны... Дзіця адлічаных часам дзён. Пясчынка пустэльні, якая нема вішчыць абцасам наканаванасьці. Што жыццё чалавечае ў гэтым бяздонным віры зямнога быцця, куды бязьлітасна сьцягваюцца і шалеюць лёсы? Незаўважная асаблівасьць у невыразных абрысах вех, што стаяць на ўсім працягу існавання чалавецтва, маленькая, мізэрная зорачка, што бліщчыць пераліваmі свайго адчаю ў адвечнай цемры неба...

Адзінота зыркаціць спакусай і ў ледзяной цішы адчужэньня пачынаюць выразна гучаць рытмы закаханага сэрца, бясьсільнага ўжо ў сваёй роспачы аб 'яднаць час і сагрэць прастору. І страшэнная сіла сьлепіць розум, няўмольна падхоплівае і нясе некуды ў невымерную зорную вышыню, дзе мроіцца нешта атрутнасалодкае, згубнае і прыцягальнае, як боязь прыгажосьці за таямнічасьцю няпэўнасьці. І яшчэ вышэй, у немагчымую пазамежнасьць, дзе, расінуўшы рукі, ляціць Залаты Бог. Ён вабіць пустаце выпадковасьці.

высьпаў запаветнае зямлі — краіны вечнага юнацтва і душэўнай раўнавагі, жыхары якой валодаюць патаемнымі ведамі і мудрасцю, недаступнай простым сьмяротным...

ПУЛЬСАЦЫЯ КАХАНЬНЯ

Кожны ўдар сэрца — гэта пульсацыя планеты ў сусьвеце каханьня, дзе немасьць болю расьцякаецца ў чарнату касьмічнае пакуты.

Адзін... Паміж нашымі планетамі халодная бясконцасьць выпадковасьцей. Зорны аркестр мігціць у такт страце і поўнач зьдзекуецца з маёй адзіноты пранізьлівымі скрыпкамі—прамянямі недасягальных зорак.

Сустрэча зь ідэалам здолела перацісьнуць аорту недаверу на сэрцы заўсёднага адчужэньня. Істотнае ўвасабленне мары глядзела ў зьнепрытомленую душу прызыўнымі вачыма, а я быў нерашучым, бо баяўся стаць тагасьветным.

Яна засталася па-за часам, які цяпер безнадзейна завітвае на агеньчык у маіх далонях. Кожны тужлівы ўздых цыгарэты аддаецца рэхам яшчэ аднаго кроку да вышэйшае асалоды жаданага забыцьця — сьмерці.

Яна засталася па-за межамі майго існавання, якое адразу згубіла сэнс. Бо немагчыма расьпяцце духу без узаемнага адчування плоці.

Цьвікі, атручаныя іржой немагчымасьці, мацуюць мае цела да крыжа адзіноты, што парахнее ў росквіце самотнага пустазельля.

Нястрымна-пакутлівае памкненне да пазамежнасьці ядавітай крывёй бруіцца ў венах надзеі.

Пякучыя птахі-ўспаміны сутаргава ляцяць на сьвятло летуценьняў праз цемру рэальнасьці.

Я губляю сьвядомасьць і прыходжу да яснага разуменьня недасканаласьці шчасьця, як першае ступені трагедыі звар 'яцелага каханьня. І няма прытомнасьці, здольнай запаліць адчай, каб асьвяціць дарогу ў мінулае.

Цьвярозае сьветаадчуваньне непазбежна, як узгадваньне будучага, і імклівыя моманты сучаснасьці пільна ўглядаюцца ў нявызначанасьць.

Ненароджаныя развагі саступаюць месца адчуваньню, бо кожная вяха разумення асэнсавана пазначаецца рысамі расчаравання на шляху ў глыбіню нікчэмнага.

Ілюзорны дотык да існасьці апёк рукі і самым жахлівым робіцца імгненьне, калі праз далоні пачынае сыпацца пясок будзённай мітусьні, што хавае амаль метафізічную ўзнёсласьць.

Знаходжаньне дня, як сьледства страты ночы... Адчай і надзея... Бясконцасьць...

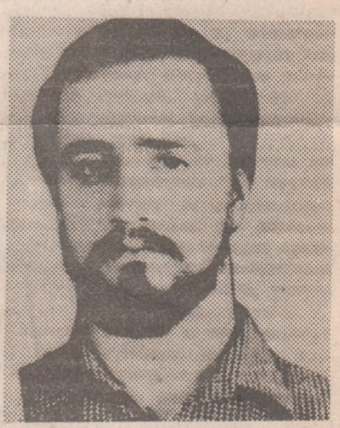

ЗАЛАТЫ БОГ

Ніхто так не маліўся Залатому Богу і не разумеў яго, як мы з табой. Сястра паўзмроку, ты прыходзіла ў жытло майго чаканьня, распальвала агмень шчодрасьці і чырвоныя водблiскі надзеі пачыналі гойсаць па цёмных сьценах будзённасьці.

Абалонкі душ гарэлі прагай зьліцця і ўзнёсласьці разбэшчана аддаваліся пачуццю пагарды ўсім, што замінала сугуччу.

Гарачы подых адданасьці плавіў воск розуму і кідаў у аргазм небыцьця. Але аднойчы неасьцярожны зварот да рэальнасьці разьбіў келіх еднасьці. Віно крыўды заліло полымя спагады і наркотык паўзмроку апьяніў непаразуменьнем.

Вэлюм адчужэньня закрыў агаленую ўзаемнасьць.

Безадказнасьць тлела падманам і падбіралася да выбуху расстаньня.

З адчаем разувер 'я мы паднялі бліскучае вечка няпэўнасьці і пачалі перабіраць клавішы стоенай сапраўднасьці.

Часам апошняя песьня зрывалася на стогн непазбежнасьці, і тады мелодыю падхопліваў вецер неабходнасьці. Ён роспачна ляманта ваў і шпурляў у расчыненае акно душы першыя лісты бясконцай журбы. Яны зжаўцелі ад горычы і пакінулі на вуснах сьлёзы безнадзейнае пяшчоты.

Пярсьцёнак развітання заручыў мяне з самотнымі ўспамінамі.

Толькі цяпло сусрэчы можа прабрацца ў храм каханьня, дзе цяпер пануе холад адзіноты.

Наш Залаты Бог, дзе ты?

Анатоль БРУСЕВІЧ.

* * *

Чорныя шаты развесіла
Ноч за вакном.
Сыплюцца кроплі нявесела
Дробным дажджом.
Вецер сарваў з галіны
Жоўты лісток.
Шэры камяк птушыны
У вырай уцёк.
З коміна ўецца лёгкі,
Сіні дымок.
Восень ужо адзінота
Пераступіла парог.

* * *

Ціха крочу па белым парку,
Сярод строя маўклівых дрэў.
Снег сядае на шэрую лаўку,
Ну і я асцярожна прысеў.
А на сэрцы нядобра і горка.
Вее сумам ад голых галін.
Толькі дзеці катаюцца з горкі,
Але я, як заўсёды, адзін.
Уся зямля пакрываецца мехам
Ад халодных, зімовых завей.
Я падняўся, атросся ад снегу
І паціху пакрочыў далей.

Андрэй ПЯТКЕВІЧ

НЕ ТОЙ ЧАС

пародыя

Гэтак спалася
добра!..
Сп 'янелы ляжу
на гарышчы.
І вераб 'і — падпілі
падобна:
Правяць ігрышча.

В. Зуёнак
«Вясновая казка»

Калісь напаілі
Зуёнка —
Сп 'янелы ляжаў на
гарышчы.
Добрая самагонка
Была на вясковым
ігрышчы.
Калі то было —
не помню,
Напэўна, у светлым
мінулым,
Тады на сталах было
поўна.
Цяпер жа — ні трасцы,
ні скулы.
Цяпер па сваіх
дарогах
Цвярозы ходзіць
Зуёнак.
Пакутуе, пэўна,
нябога, —
Гарэлку ж даюць
па талонах.

Ігар СІДАРУК

САМАГУБЦА

НАВЭЛА

Жыў-быў конь. Не малады і не стары, звычайны, увогуле, конь. Аднак была ў яго адна слабіна: ён піў. Піў усё, што ўлівалі ў яго мужыкі: піва, гарэлку, зрэдку нават каньяк. Што за мужыкі, адкуль — конь не ведаў. У ягоным закінутым хлеўчыку іх бывала да д 'ябла. Да гэтых рагаценькіх многія і напіваліся. Асабліва старанныя выпівохі спалі тут жа, побач з ім. Аб такіх ноччу конь як мог клапаціўся: дыхаў гарачай парай у твар, падсоўваў пад галаву саломкі...

Ніхто не ведаў, калі конь пачаў піць. Удзень ён бадзяўся па горадзе, дзе ўсе да яго прывыклі і нават не заўважалі, а надвячоркам вяртаўся да сябе пад струхлелы дах. Тут яго ўжо чакалі заўсёднікі з пляшкамі. Ён шчыра з імі напіваўся, праводзіў кожную кампанію ціхім іржаннем, чакаў наступнага ранку...

А аднойчы вясною, калі добра прыгрэла, і зямля зноў пачала дыхаць цеплынёю, гніллю, карамелькамі, конь са свайго хлеўчыка не выйшаў.

Як заўжды, пад вечар сюды зазірнулі двое. Адзін трымаў у руках трохлітровік з півам, штурхануў нагою дзверы...

— А мая ж ты доля! — толькі і здолеў сказаць ён.

У кутку, падкурчыўшы ногі, вісеў засілены конь. Побач валяўся невялічкі зэдлік, выпэцканы ў гной, на якім добра адбіўся конскі капыт. Конь быў мёртвы.

— Нішто сабе!— нарэшце, ачаломхаўся барадаты, які быў улегцы.— Гэта трэба ж дадумацца: падвесіць каня!

— А то дзіва! Нашы гарадскія хлопцы яшчэ і не тое могуць,— усміхнуўся рыжы і прыклаўся да слоіка.

Барадаты забраў ад рыжага трохлітровік, выжлукціў мала што да палавіны.

— Цяпер тут не пап 'еш,— прагугнявіў у слоік ён.— Хутка такі смурод пойдзе — за кіламетр не падыдзеш.

— А камунальнікі нашто? Не хвалюйцеся, знойдуць дзе закапаць.

Зноў сербануўшы піва, барадаты паставіў слоік паміж ног. Пашукаў сярод брудных папер, каб абцерці мокрыя рукі.

— Д 'ябал!— вылаяўся ён.— Што за хлеў? Рук няма чым абцерці! Шкада, конь, што не было ў цябе ўласнай бібліятэкі. Пакарыстаўся б...

— А гэта што? — раптам прамовіў рыжы і падышоў да акенца. Пад ім, у шчыліне паміж дошак, быў зацісныты нейкі нататнік. Рыжы яго выцягнуў, разгарнуў на першай старонцы.

— Ого, паслухай! «Сёння я развітваюся з жыццём...»

Барадач выхапіў нататнік з рук рыжага. Пакруціў з розных бакоў, нават панюхаў.

— Мышамі смярдзіць.

— Ты чытай лепш!

— Чакай...

«Сёння я развітваюся з жыццём. Разумею, што гэта глупства, ідыятызм, але першы крок ужо зроблены. Засталося знайсці мыла і не заўважаць гэты апошні боль...»

— Чорт ведама што,— спыніў чытанне барадач.— Гэта што — конь напісаў, ён жа непарнакапытны! — зарагатаў ён.

— Чакай: так табе і конь! Той, хто падвесіў, той і напісаў. Для такіх дурняў, як мы з табою.

Барадач перагарнуў старонку ў нататніку.

— «З чаго ўсё пачалося? Ці не з таго дня, калі я ўпершыню прыехаў са сваім гаспадаром у горад? Ён прадаваў на кірмашы гарбузы, а я проста таптаўся ля варот. Глядзеў на людзей, ні аб чым не думаў. І раптам заўважыў: прыгожая маладая кабыла, што стаяла побач, нешта ўважліва разглядала на плоце. Пасунуўся да яе бліжэй... Не паверыце, але кабыла чытала наклееныя аб 'явы! Раптам яна зірнула на мяне, усміхнулася і сказала: «У вёсцы Адранка прадаюцца лішкі аўса. Не жадаеце?» «Адкуль вы ведаеце?» — у сваю чаргу, спытаў я. «А тут напісана».

— Трэба ж навыдумляць такога! — зарагатаў на гэты раз рыжы.— Гэты нататнік — ды нашым маладым пісьменнікам. Во хто дэтэктыўчык адгрукатаў бы!

— Ат, куды ім да нашага каня! Ты слухай, што далей піша.

— Ну, давай далей...

— «Потым кабыла расказала аб сваім жыцці. Аказваецца, жыве яна на ўскрайчыку горада, у школьным хляве. Яшчэ ў той час, калі была жарабём, дзеці ад яе не адыходзілі. А дзеля забавы не толькі частавалі цукеркамі ды пернікамі, але і прыносілі кніжкі, паказвалі літары і лічбы. Вядома, яна не магла гаварыць чалавечаю моваю, аднак чытаць ды складаць навучылася хутка. Нават ведае, хто такі Арыстоцель...

Як пазайздросціў тады той кабыле! Дый не дзіва: яна жыла ў горадзе, умела чытаць, была ўвогуле культурнай асобай. А я быў не варты нават яе капыта. Але пасля той сустрэчы мне не давала спакою думка: няўжо нейкія кабылы могуць, а я—не? Няўжо мне ніколі не набыць таго, чым валодае мая выпадковая знаёмая? Не буду ўзгадваць тых цяжкасцяў, што прыйшлося мне зведаць спачатку. Нарадзіўся ж я на хутары, і мне быў наканаваны лёс маіх супляменнікаў: вазіць сена, ваду, дровы, араць зямлю... Якія ўжо тут веды!

Калі я, нарэшце, адважыўся? Калі неяк восенню гаспадар вывеў мяне з хлява без путаў на двор напаіць вадою, стаў побач, ні аб чым не падазраючы. Нечакана я прыўзняў голаў і цяпнуў яму за шчаку. Гаспадар, здзіўлена-пакраўджаны, закрычаў, я вырваўся, пераскочыў цераз вароты і збег...»

— Во, якія разумныя коні пайшлі,— барадач пацягнуўся да слоіка.— Рыжы, а ты ведаеш, хто такі Арыстоцель?

— Ідзі ты! — вышчарыўся той.— Я ведаю толькі, што ўсё гэта лухта. Глядзі на яго: вучоным хацеў стаць! А піў, як апошні шавец! Дай сюды, што там яшчэ напісана?

— Ну, трымай...

Рыжы ўзяў нататнік, паслініў палец:

—«Нарэшце, я быў у горадзе. На маё шчасце, даволі хутка і зусім нечакана знайшоў гэты занядбаны, пусты хлеўчык. Тут і пачаў жыць...

Я прагнуў ведаў, цягнуўся да культуры ўсёй сваёй істотай. Але неўзабаве сутыкнуўся з праблемаю. Прычым, як потым высветлілася, невырашальнаю... Нікому я быў непатрэбны, і вучыць мяне ніхто не збіраўся. А ў школу, бібліятэку, кінатэатр мяне не пускалі. Бо я быў канём...

Што заставалася рабіць? Толькі бадзяцца зранку да вечара па горадзе ды слухаць, пра што размаўляюць людзі. І ўсё-такі з часам я навучыўся чалавечай грамаце, што аказалася не так і складана. Мне пашанцавала: на сметніку, дзе я звычайна падсілкоўваўся, трапіла на вочы разразная азбука. Кожнай літары адпавядаў пэўны малюнак, і цяжка было не зразумець, што да чаго. Спачатку я трыумфаваў, скакаў, бы вар 'ят, нават намагаўся ўбрыкнуць самога сябе. Але хутка спыніўся. Бо зразумеў: той запас ведаў, які з такімі цяжкасцямі здолеў набыць, быў мізэрны. Дык, можа, быў сэнс вярнуцца на хутар? Не, толькі не гэта...

Часта ногі прыводзілі мяне да базара. Так, да таго самага, дзе калісьці пазнаёміўся з вучонаю кабылаю... Але, на жаль, сустрэць яе тут не выпадала. Ці то яна больш не жыла ў гэтым горадзе, ці то на ёй рэдка ездзілі сюды, ці то проста не шанцавала. Затое пазнаёміўся, а хутка і пасябраваў, з мясцовымі грузчыкамі. Неяк апоўдні яны прыйшлі да мяне ў хлеўчык. Павіншавалі з першамаем, выпілі, потым зацягнулі песню. У ёй нехта прасіў, каб мароз не марозіў ні яго, ні ягонага каня. Прасіў так, што хацелася плакаць. Спяваць я не ўмеў... Таму толькі ціха заржаў. Адзін в грузчыкаў падняўся, падышоў да мяне:

— Э, братка! Відаць, дрэнна табе. Можа, вып 'еш з намі— — спытаў ён.

І я выпіў.

Аб далейшым маім жыцці гаварыць няма сэнсу. Усе вы яго добра ведаеце. З часам я кінуў сачыць за сабою, зарос, пакрыўся струпакамі, каростаю, стаў злы і задзірлівы...»

— Усё? — спытаў барадаты.

— Не, чакай. Яшчэ ёсць. Але мала.

— Ну, дачытвай гэтае трызненне, ды пойдзем адсюль.

— Што, надакучыла? Ці мёртвага каня спужаўся?

— Ха, спужаўся! Ды няхай тут хоць сам чорт без штаноў вісіць!

— Тады не тузайся. Цікава ж пішуць, гады!

— Ну, чытай, чытай.

— «Пэўна, яшчэ некалькі гадоў такога жыцця, і я ціхамірна здох бы недзе пад плотам. Але ўчора здарылася жудаснае. Правёўшы ад сябе чарговую кампанію, выйшаў таксама. Ішоў, не выбіраючы ніякай дарогі. І не заўважыў, як апынуўся ў гарадскім парку. Нікога ў ім не было. Ужо хацеў павяртаць назад, ды раптам убачыў, што каля возера з берага п 'е ваду маладая кабыла. Я памкнуўся да возера, але адразу спыніўся, бы ўкопаны. П 'яны, брудны, здзічэлы конь —і побач з ёю?! А потым з жахам убачыў: яна таксама заўважыла мяне і, лёгка заржаўшы, пакрочыла насустрач! Уцякаць? Спачатку так і хацеў зрабіць. Але потым перадумаў. Гэта было б проста глупствам — у маім цяперашнім стане ад маладой, здаровай кабылы ўцячы было немагчыма.

Вось так і стаяў, збянтэжаны, п 'яны... А яна — паволі, велічна — набліжалася. Ад сораму не ведаў куды схавацца. І раптам — о, Божа! — я пазнаў яе! Так, гэта была тая самая вучоная кабыла, з якою калісьці пазнаёміўся. Памыліцца не мог: такая белая плямка пад левым вокам магла быць толькі ў яе адной...»

Рыжы аблізаў губы, пацягнуўся да слоіка.

— Во, даюць коні! Куды нам да іх,— высмаркаўся барадаты.

— І не кажы. А добра было б зараз якую «кабылку» асядлаць...

— Ты й захочаш! Чытай лепей далей: як яны там, ці дамовіліся?

— Яна падышла і моўчкі спынілася побач. Гатовы праваліцца пад зямлю, захлынуцца ў возеры, выбіць сабе вока аб любы першы сук, я ціха спытаў, ці памятае яна мяне? Кабыла маўчала. Злёгку асмялеўшы, стаў распытваць далей: дзе яна цяпер жыве, ці добра сябе пачувае, можа, трэба правесці? Безвынікова. Нарэшце, не вытрываўшы, заржаў на ўвесь парк: «Чаго маўчыш, скаціна смярдзючая?» Нават — гэта! — яна не зразумела. І па-ранейшаму не пазнавала мяне...

А потым — загаварыла! Аднак размаўляла кабыла не на конскай, а на нейкай раней нечуванай мне мове. Я стаяў, слухаў і толькі лупаў вачыма. Кабыла змоўкла гэтак жа раптоўна, як і пачала. Здаецца, яна нешта зразумела таксама. Мы яшчэ трохі пастаялі разам, а потым кожны рушыў у сваім накірунку...»

— Усё? — ускінуў бровы барадаты.

— Здаецца, усё,— рыжы пагартаў нататнік.— А не, яшчэ чысло, подпіс.

— І якое чысло?

— Учарашняе.

— Шызуха нейкая. Але не кідай, забяром з сабою. У мяне пляменнік вершыкі кілзае, аддадзім яму для «натхнення».

— Мне дык усё роўна.

Барадаты і рыжы падняліся, не згаворваючыся, падышлі да сценкі, расшпілілі прарэхі. Тугія струмяні ўдарылі па старых бярвёнах, а з кутка на ўсё гэта ўважліва глядзела вока засіленага каня.

Студзень 1990 г.

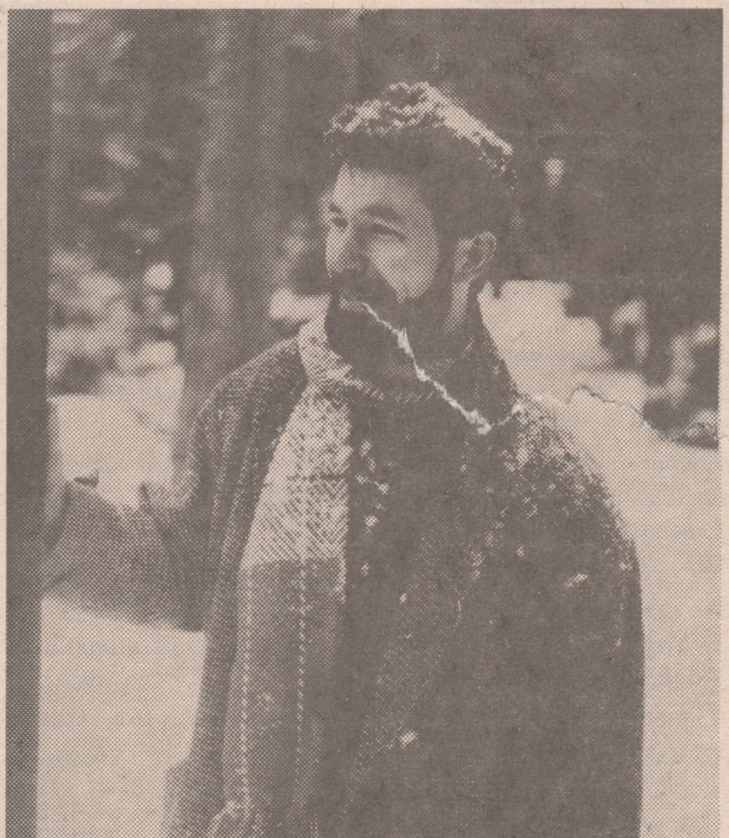

ЛІТАРАТУРНЫ ДАДАТАК ЗАСНАВАНЫ ЛІТАРАТУРНЫМ АБ 'ЯДНАННЕМ «НАДНЁМАНСКІЯ ГАЛАСЫ»
МАТЭРЫЯЛЫ ДРУКУЮЦЦА Ў АЎТАРСКІМ НАПІСАННІ

Наш адрас:
230023, г. Гродна,
вул. Ажэшкі, 22, пакой 404,
тэл. 44-7?-97

Газета выходзіць штотыднёва

Гродзенская абласная ўзбуйненая друкарня
вул: Паліграфістаў, 4
т.2000 Зак. 2082

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
САВЕТ УНІВЕРСІТЭТА,
ПРАФКАМ СУПРАЦОЎНІКАЎ,
ПАРТКАМ, ПРАФКАМ
СТУДЭНТАЎ,
КАМІТЭТ КАМСАМОЛА.

В. а. рэдактара
С. М. ЛАЎНІК